Európsky parlament
2024 – 2029

Výbor pre zahraničné veci

2025/2164(INI)

10.09.2025

NÁVRH SPRÁVY

o vykonávaní spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky – výročná správa za rok 2025
(2025/2164(INI))

Výbor pre zahraničné veci

Spravodajca: David McAllister

OBSAH

Strana

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU 3

DÔVODOVÁ SPRÁVA.....8

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o vykonávaní spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky – výročná správa za rok 2025

(2025/2164(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“), a najmä na jej články 14, 16, 21, 24, 36 a 41,

– so zreteľom na správu vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku z 25. júna 2025 s názvom Správa o spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike – naše priority v roku 2025,

– so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci (A10-0000/2025),

A. keďže medzi hlavné ciele spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ (SZBP) patrí zachovávanie mieru, posilňovanie medzinárodnej bezpečnosti a podpora medzinárodnej spolupráce, demokracie, právneho štátu a dodržiavania ľudských práv;

B. keďže niektoré historické a rozvíjajúce sa mocnosti prejavujú veľmi odlišné správanie, od úzkej spolupráce až po konfrontáciu v jednotlivých sektoroch; keďže vzhľadom na súčasnú geopolitickú situáciu nemá EÚ v niektorých prípadoch veľmi na výber a musí uzatvoriť dohody založené na transakciách;

.

1. súhlasí s obavami uvedenými v správe podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (PK/VP) a je znepokojený rýchlym tempom geopolitických zmien, ktoré sú vyvolané asertívnym vojenským, politickým a hospodárskym tlakom autoritárskych mocností; so znepokojením konštatuje, že máme dočinenia s medzinárodným systémom, ktorý je viac multipolárny než multilaterálny a v ktorom hospodárska súťaž nahrádza spoluprácu a obchod, investície, informácie a migračné toky sa čoraz viac využívajú ako zbraň; varuje, že takáto fragmentácia ohrozuje naše strategické záujmy, bezpečnosť, prosperitu a jednotu a vyžaduje si mobilizáciu našich regionálnych a globálnych partnerstiev a aliancií;

2. v tejto súvislosti vyzýva PK/VP, aby vypracovala výhľadovú SZBP, ktorá bude sledovať ciele uvedené v nasledujúcich odsekoch;

Vytváranie medzinárodného poriadku založeného na pravidlách, ktorý obhajujeme

3. pripomína, že medzinárodný poriadok založený na pravidlách chráni štátnu zvrchovanosť a integritu, umožňuje mierové riešenie sporov a zabezpečuje, aby platila sila zákona a nie právo najsilnejšieho; je znepokojený tým, že medzinárodný poriadok založený na pravidlách je pod bezprecedentným tlakom, ktorý je spôsobený vnútorným

oslabením a vonkajšími útokmi; varuje, že jeho zničenie povedie k nestabilite a konfliktom na celom svete, v dôsledku čoho sa oslabí naša vlastná bezpečnosť a prosperita;

4. zdôrazňuje, že nezákonná a neodôvodnená útočná vojna Ruska proti Ukrajine predstavuje bezprecedentný útok na európsky mierový poriadok, aký nemá obdobu od druhej svetovej vojny; pripomína, že ruská agresia musí skončiť neúspechom, čím sa vyšle signál, že sila nemá prednosť nad zákonom, ktorý odradí ostatné krajiny od spochybňovania hraníc vojenskými prostriedkami; požaduje preto okamžité a bezpodmienečné prímerie, stiahnutie Ruska z Ukrajiny a návrat všetkých detí, ktoré Rusko nezákonne unieslo;

5. zdôrazňuje, že každá mierová dohoda musí obsahovať spoľahlivé bezpečnostné záruky pre Ukrajinu, musí o nej rokovať jej zvolené vedenie a musí mať podporu jej ľudu; varuje pred neúprimnými návrhmi Ruska, ktorých cieľom je predĺžiť vojnu, a varuje, že akékoľvek riešenie nanútené Ruskom alebo odmeňovanie jeho agresie by vážne ohrozili európsku bezpečnosť;

6. naliehavo vyzýva Komisiu, aby aktívne podporovala medzinárodné justičné mechanizmy a zabezpečila vyvodenie zodpovednosti za vojnové zločiny a zločiny agresie; naliehavo vyzýva Komisiu, aby navrhla právne predpisy, ktoré by umožnili využitie imobilizovaných ruských zahraničných aktív na obnovu Ukrajiny;

7. zdôrazňuje, že ruská agresia destabilizuje východné susedstvo EÚ a vyvoláva účinky presahovania na západnom Balkáne;

8. opakuje, že EÚ a všetky jej členské štáty musia ísť príkladom pri presadzovaní suverenity a medzinárodného práva; zdôrazňuje, že dôveryhodnosť Únie a jej schopnosť chrániť svojich občanov a životne dôležité záujmy závisia od jej záväzku obhajovať základné zásady, ako sú demokracia, právny štát a ľudská dôstojnosť;

9. vyjadruje hlboké znepokojenie nad súčasným stavom, pokiaľ ide o nedodržiavanie humanitárnych noriem a nerešpektovanie ochrany civilného obyvateľstva podľa medzinárodného práva v kontexte dlhotrvajúcich konfliktov na Blízkom východe; opätovne potvrdzuje záväzok EÚ týkajúci sa existencie a bezpečnosti Izraelského štátu a zdôrazňuje jeho právo brániť sa pri plnom dodržiavaní medzinárodného práva; naliehavo žiada, aby sa presadzoval dôveryhodný politický proces s cieľom dosiahnuť dvojštátne riešenie založené na hraniciach z roku 1967 so spoločným hlavným mestom Jeruzalem;

10. potvrdzuje kľúčovú úlohu multilaterálnych organizácií a regionálnych fór ako nevyhnutných platforiem na riešenie konfliktov a globálne riadenie; varuje, že pri „minilaterálnych“ formátoch hrozí čoraz väčšia fragmentácia globálnych noriem, a žiada EÚ, aby v úzkej spolupráci so svojimi podobne zmýšľajúcimi partnermi čelila tomuto problému prostredníctvom širokej a inkluzívnej koncepcie multilateralizmu; vyzýva Komisiu a PK/VP, aby sa stali priekopníkmi multilaterálnych iniciatív, ktoré sú pevne zakotvené v globálnych pravidlách, a zaistili tak bezpečnosť a prosperitu Európy;

11. vyzýva PK/VP, aby v úzkej spolupráci s členskými štátmi presadzovala účinnú a dôraznú demokratickú rétoriku s cieľom bojovať proti autokratickému tlaku; nabáda na zvýšenie investícií do strategickej komunikácie a na boj proti zahraničnému

zasahovaniu a manipulácii s informáciami;

12. nabáda na každoročné strategické preskúmanie hrozieb pre medzinárodný poriadok založený na pravidlách, ktoré bude koordinovať Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) a po ktorom by sa prijali aktívne opatrenia na zabránenie ďalšiemu narúšaniu multilaterálnych noriem;

Prehĺbenie spolupráce založenej na spoločných záujmoch

13. opätovne potvrdzuje, že vonkajšia činnosť EÚ si vyžaduje dôveryhodnú angažovanosť založenú na hodnotách; trvá však na tom, že nestačí spoliehať sa výlučne na normatívnu silu; nabáda k asertívnejšiemu sledovaniu strategických cieľov EÚ, ako aj k využívaniu partnerstiev a aliancií založených na spoločných záujmoch;

14. nabáda podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, aby vypracovala politiky na mieru, ktoré by zodpovedali očakávaniam členských štátov a partnerských krajín, a aby rýchlo plnila politické dohody, aby sa EÚ stala spoľahlivým strategickým pilierom;

15. zdôrazňuje, že pevné transatlantické partnerstvo so Spojenými štátmi a Kanadou v rámci NATO je naďalej nevyhnutné a tvorí jadro našej európskej bezpečnostnej štruktúry; pripomína, že na to, aby sa samotná EÚ stala silným transatlantickým partnerom, musí byť silnejšia a schopnejšia, najmä pokiaľ ide o jej vlastnú obranu a bezpečnosť; uznáva, že Spojené štáty teraz uplatňujú transakčnejší prístup, pokiaľ ide o multilateralizmus a európsku bezpečnosť; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné, aby sa EÚ a jej členské štáty usilovali o strategickú autonómiu a investovali do dôveryhodných a dostatočných obranných spôsobilostí; víta prehĺbenú spoluprácu s Kanadou a inými podobne zmýšľajúcimi partnermi, ktorej cieľom je chrániť spoločné demokratické hodnoty a globálnu stabilitu;

16. oceňuje silné a konštruktívne partnerstvo so Spojeným kráľovstvom; víta spoločné vyhlásenie vedúcich predstaviteľov Spojeného kráľovstva a EÚ z 19. mája 2025 po samite Spojeného kráľovstva a EÚ v roku 2025, v ktorom sa načrtáva štruktúrovaný dialóg o zahraničnej a bezpečnostnej politike; požaduje jeho urýchlenú realizáciu;

17. oceňuje úzke vzťahy so západoeurópskymi krajinami, ktoré nie sú členmi EÚ, a ich intenzívnu spoluprácu v oblasti vonkajšej činnosti EÚ;

18. zdôrazňuje strategický význam západného Balkánu a podporuje dôveryhodnú politickú a bezpečnostnú spoluprácu na jeho ceste k integrácii do EÚ založenej na zásluhách; zdôrazňuje, že budúcnosť západného Balkánu, Ukrajiny a Moldavska je v EÚ;

19. zdôrazňuje, že strategická úloha Turecka ako člena NATO a jeho spolupráca s EÚ majú zásadný význam pre európsku stabilitu a bezpečnosť; vyjadruje hlboké znepokojenie nad úpadkom demokracie v Turecku; naliehavo vyzýva na okamžité prepustenie opozičného lídra Ekrema İmamoğlua;

20. zdôrazňuje strategický význam Zakaukazska; odsudzuje autoritárske tendencie gruzínskej vlády; vyzýva Gruzínsko, aby sa vrátilo na cestu smerujúcu do EÚ; podporuje mierovú dohodu z augusta 2025 medzi Arménskom a Azerbajdžanom;

21. zdôrazňuje naliehavú potrebu zvýšiť politickú a hospodársku prítomnosť EÚ v Strednej

Ázii;

22. zdôrazňuje potrebu posilniť a prehĺbiť spoluprácu EÚ s krajinami Perzského zálivu v oblasti migrácie, digitálnej transformácie, bezpečnosti a zelenej transformácie;

23. opakuje, že mierový a stabilný indicko-tichomorský región založený na pravidlách je životne dôležitým európskym záujmom; nabáda na nadviazanie užších väzieb v rámci SZBP s podobne zmýšľajúcimi partnermi, najmä s Austráliou, Novým Zélandom, Južnou Kóreou a Japonskom;

24. domnieva sa, že zrýchľujúca sa militarizácia Číny, ako aj jej vojenské a politické partnerstvá s Ruskom a Severnou Kóreou predstavujú kľúčovú geopolitickú výzvu 21. storočia; zdôrazňuje, že EÚ musí prijať viacrozmernú stratégiu, ktorá spája zásadovú diplomaciu zameranú na dodržiavanie medzinárodného práva s hospodárskou angažovanosťou, ktorá chráni naše záujmy;

25. konštatuje, že geopolitické výzvy posilnili spoločné záujmy EÚ a Indie; podporuje uskutočnenie samitu EÚ – India s cieľom začať nový strategický program;

26. naliehavo vyzýva PK/VP a členské štáty, aby sa zamerali na rozvoj silnejších dvojstranných partnerstiev s podobne zmýšľajúcimi africkými krajinami na základe zásady „viac za viac“ a presadzovali pritom univerzálne hodnoty ľudských práv a demokracie; vyjadruje poľutovanie nad úpadkom demokracie vo viacerých afrických krajinách;

27. zdôrazňuje potrebu prehĺbiť spoluprácu EÚ s podobne zmýšľajúcimi krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku;

28. zdôrazňuje zvýšený geostrategický význam Arktídy a opätovne zdôrazňuje potrebu súdržnej a modernizovanej politiky EÚ pre Arktídu;

29. vyzýva Komisiu a ESVČ, aby zintenzívnili štruktúrovanú spoluprácu s regionálnymi organizáciami – vrátane Združenia národov juhovýchodnej Ázie, Africkej únie, Spoločenstva štátov Latinskej Ameriky a Karibiku a Rady pre spoluprácu v Perzskom zálive – s cieľom vytvoriť inkluzívne regionálne bezpečnostné štruktúry a koordinovať multilaterálne politické reakcie;

Pevné stanovenie pozícií, ktoré považujeme za nedotknuteľné

30. opakuje, že vonkajšia činnosť EÚ je neodvolateľne previazaná s hodnotami a zásadami zakotvenými v článku 2, článku 3 ods. 5 a článku 21 ZEÚ;

31. pripomína, že dôveryhodnosť EÚ závisí od jej schopnosti konať rozhodne pri ochrane svojich občanov a obhajovaní svojich záujmov; zdôrazňuje, že prahová hodnota pre rozhodné konanie by sa mala dôsledne oznamovať a musí zahŕňať jednoznačné reakcie na závažné porušovanie ľudských práv; podporuje rozšírenie sankčného režimu EÚ v oblasti ľudských práv podľa vzoru Magnitského zákona tak, aby zahŕňal systémové represie a korupciu;

32. nabáda na hlbšiu koordináciu so skupinou G7 a ďalšími demokratickými partnermi s cieľom zosúladiť reakcie na porušovanie globálnych noriem;

33. naliehavo žiada, aby sa väčšia pozornosť venovala prenasledovaniu náboženských menšín vrátane kresťanov; žiada, aby sa ochrana náboženskej slobody začlenila do vonkajšej činnosti EÚ;

34. vyzýva ESVČ a Komisiu, aby vypracovali kritériá na posúdenie vplyvu sankcií EÚ a aby v tejto súvislosti pravidelne informovali Európsky parlament;

Zvyšovanie vplyvu vonkajšej činnosti EÚ, ktorú vykonávame

35. vyjadruje poľutovanie nad tým, že globálna viditeľnosť a politický vplyv EÚ často zaostávajú za jej finančnou a diplomatickou stopou;

36. vyzýva PK/VP, aby navrhla ucelenú stratégiu v oblasti strategickej komunikácie, v ktorej sa zdôraznia prínosy vonkajšej činnosti EÚ a vyzdvihnú ciele EÚ; nabáda ESVČ, aby posilnila politickú prítomnosť EÚ v našich partnerských krajinách a zlepšila prístupnosť našej vonkajšej činnosti pre publikum v týchto krajinách;

37. vyzýva na väčšiu konvergenciu medzi diplomatickými službami EÚ a členských štátov s cieľom zlepšiť synergie medzi vnútroštátnym úsilím a posolstvom EÚ v súlade s prístupom Tímu Európa;

38. zdôrazňuje, že rozpočtové obmedzenia sú hlavnou prekážkou zvyšovania viditeľnosti a vplyvu vonkajšej činnosti EÚ; vyzýva Komisiu a ESVČ, aby skutočne stanovili priority s cieľom určiť, v ktorých oblastiach môže vonkajšia činnosť EÚ dosiahnuť najväčší politický a strategický prínos;

39. zdôrazňuje strategický potenciál iniciatívy Global Gateway zvýšiť prítomnosť a viditeľnosť EÚ na celom svete; víta skutočnosť, že Komisia uprednostnila realizáciu svojich projektov;

40. pripomína, že Európsky parlament zohráva osobitnú úlohu pri ďalšom zvyšovaní viditeľnosti a vplyvu vonkajšej činnosti EÚ, čím dopĺňa úsilie diplomatických služieb EÚ a členských štátov;

41. pripomína, že výkon rozpočtovej funkcie Európskeho parlamentu je neoddeliteľne spätý s jeho funkciou demokratickej kontroly a konzultácie;

42. domnieva sa, že je potrebný silnejší parlamentný dohľad nad vonkajšou činnosťou EÚ vrátane zabezpečenia pravidelného prístupu k dôverným informáciám a štruktúrovaným dialógom;

43. zdôrazňuje, že každá z uvedených záležitostí si vyžaduje primeranú písomnú reakciu zo strany VP/PK;

°

° °

44. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Európskej rade, Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a vládam a parlamentom členských štátov.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Výbor pre zahraničné veci každoročne vypracúva uznesenie o vykonávaní spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky ako reakciu na správu vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Európskemu parlamentu. V tomto uznesení sa hodnotí pokrok v rámci SZBP a výzvy, ktorým čelí, a predstavuje ústrednú časť príspevku Európskeho parlamentu k formovaniu vonkajšej činnosti EÚ. Je to obzvlášť dôležité vzhľadom na posilnené kontrolné právomoci udelené Európskemu parlamentu na základe Lisabonskej zmluvy.

Táto správa sa zaoberá kľúčovými strategickými prioritami, ktorými sa riadi budúce smerovanie SZBP, a ponúka jasné usmernenia pre výkonnú moc EÚ. Zdôrazňuje výhľadový postoj prostredníctvom niekoľkých hlavných zásad, ktoré by podľa Parlamentu mali byť základom SZBP:

a. Vytváranie medzinárodného poriadku založeného na pravidlách, ktorý obhajujeme

b. PrehĺbenIe spolupráce založenej na spoločných záujmoch

c. Pevné stanovenie pozícií, ktoré považujeme za nedotknuteľné

d. Zvyšovanie vplyvu vonkajšej činnosti EÚ, ktorú vykonávame

V správe sa podrobne rozoberá každá z týchto priorít.